

LEGEA nr. 72 din 28 martie 2013

privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante

În vederea promovării competitivității mediului de afaceri și pentru consolidarea funcționalității pieței românești, ca parte integrantă a pieței interne a Uniunii Europene, se impune crearea unor mecanisme eficiente pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată rezultând din contractele încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante,

în scopul transpunerii Directivei 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, denumită în continuare Directiva,

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. I

Dispoziții generale

ART. 1

Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege se aplică creanțelor certe, lichide și exigibile, constând în obligații de plată a unor sume de bani care rezultă dintr-un contract încheiat între profesioniști sau între aceștia și o autoritate contractantă, contractul având ca obiect furnizarea de bunuri sau prestarea de servicii, inclusiv proiectarea și execuția lucrărilor publice, a clădirilor și a lucrărilor de construcții civile.

(2) Nu sunt incluse în sfera de aplicare a prezentei legi:

- a) creanțele înscrise la masa credală în cadrul unei proceduri de insolvență și creanțele ce fac obiectul unui mandat ad-hoc, concordat preventiv ori al unei înțelegeri încheiate ca urmare a unei negocieri extrajudiciare de restructurare a datoriilor unei societăți;
- b) contractele încheiate între profesioniști și consumatori.

ART. 2

Definiții

În sensul prezentei legi, expresiile și termenii de mai jos au următorul înțeles:

1. autoritate contractantă:

- a) orice autoritate publică a statului român, care acționează la nivel central, regional sau local;
- b) orice organism de drept public, altul decât cel prevăzut la lit. a), cu personalitate juridică, care a fost înființat pentru a satisface nevoi de interes general, fără scop lucrativ, și care se află în cel puțin una dintre următoarele situații:
 - (i) este finanțat, în majoritate, de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către alt organism de drept public;
 - (ii) se află în subordinea sau este supus controlului unei autorități contractante, astfel cum este definită la lit. a), sau unui alt organism de drept public;

(iii) în componența consiliului de administrație ori, după caz, a consiliului de supraveghere și directoratului, mai mult de jumătate din numărul membrilor sunt numiți de către o autoritate contractantă, astfel cum este definită la lit. a), sau de către alt organism de drept public;

c) orice asocieră formată de una sau mai multe autorități contractante dintre cele prevăzute la lit. a) sau b);

2. profesionist - orice persoană fizică sau juridică care exploatează o întreprindere cu scop lucrativ;

3. întârzierea în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani - neefectuarea plății la termenul stabilit prin contract sau prin lege, în condițiile art. 3 alin. (1) și ale art. 8 alin. (1);

4. suma datorată - suma care ar fi trebuit să fie plătită în termenul contractual sau legal de plată și alte sume menționate în factură sau în cererea echivalentă de plată.

CAP. II

Contracte între profesioniști

ART. 3

Determinarea dobânzii

(1) În raporturile dintre profesioniști, creanța constând în prețul bunurilor livrate sau tariful serviciilor prestate produce dobânzi penalizatoare în cazul în care:

a) creditorul, inclusiv subcontractații acestuia, și-au îndeplinit obligațiile contractuale;

b) creditorul nu a primit suma datorată la scadență, cu excepția cazului în care debitorului nu îi este imputabilă întârzierea.

(2) Dobânda penalizatoare curge de la scadență până la momentul plății, în condițiile dispozițiilor art. 1.535 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare.

(3) Dacă termenul de plată nu a fost prevăzut în contract, dobânda penalizatoare curge de la următoarele termene:

a) după 30 de zile calendaristice de la data primirii de către debitor a facturii sau a oricărei alte asemenea cereri echivalente de plată;

b) dacă data primirii facturii ori a unei cereri echivalente de plată este incertă sau anterioară primirii bunurilor sau prestării serviciilor, după 30 de zile calendaristice de la recepția mărfurilor sau prestarea serviciilor;

c) dacă legea sau contractul stabilește o procedură de recepție ori de verificare, permițând certificarea conformității mărfurilor sau serviciilor, iar debitorul a primit factura ori cererea echivalentă de plată la data recepției sau verificării ori anterior acestei date, după 30 de zile calendaristice de la această dată.

(4) Procedura de recepție sau verificare prevăzută la alin. (3) lit. c) nu poate depăși 30 de zile calendaristice de la data recepției bunurilor sau prestării serviciilor. Prin excepție, părțile pot stipula în contract un termen mai mare de 30 de zile calendaristice, sub rezerva ca această clauză să nu fie abuzivă, potrivit art. 12.

ART. 4

Dobânda legală penalizatoare

Dacă părțile nu au stabilit nivelul dobânzii pentru plata cu întârziere, se va aplica dobânda legală penalizatoare, calculată potrivit art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, aprobată prin Legea nr. 43/2012. Rata de referință a dobânzii legale în vigoare în prima zi calendaristică a semestrului se aplică pe întregul semestru.

ART. 5

Termenul contractual de plată

(1) În raporturile dintre profesioniști, termenul de plată nu poate fi mai mare de 60 de zile calendaristice. Prin excepție, părțile pot stipula în contract un termen de plată mai mare, sub rezerva ca această clauză să nu fie abuzivă, potrivit art. 12.

(2) Părțile pot conveni efectuarea plății în mod eșalonat, în acest caz, dobânzile penalizatoare și celelalte despăgubiri prevăzute de prezenta lege se calculează prin raportare la suma scadentă.

(3) Părțile nu pot conveni cu privire la data emiterii/primirii facturii. Orice clauză prin care se stipulează un termen de emiterie/primire a facturii este lovită de nulitate absolută.

CAP. III

Contracte între profesioniști și autorități contractante

ART. 6

Termenul legal de plată

(1) Autoritățile contractante execută obligația de plată a sumelor de bani rezultând din contractele încheiate cu profesioniști cel târziu la:

a) 30 de zile calendaristice de la data primirii facturii sau a oricărei altei cereri echivalente de plată;

b) 30 de zile calendaristice de la data recepției bunurilor sau prestării serviciilor, dacă data primirii facturii ori a unei cereri echivalente de plată este incertă sau anterioară recepției bunurilor sau prestării serviciilor;

c) 30 de zile calendaristice de la recepție sau verificare, dacă prin lege sau prin contract se stabilește o procedură de recepție ori de verificare pentru certificarea conformității mărfurilor sau serviciilor, iar autoritatea contractantă a primit factura ori cererea echivalentă de plată la data recepției sau verificării ori anterior acestei date.

(2) Procedura de recepție sau verificare prevăzută la alin. (1) lit. c) nu poate depăși 30 de zile calendaristice de la data primirii bunurilor sau prestării serviciilor. Prin excepție, în cazuri justificate în mod obiectiv de natura sau caracteristicile contractului, procedura de recepție sau verificare poate avea o durată mai mare de 30 de zile calendaristice, dacă sunt stabilite expres în contract și în documentația achiziției atât termenul de recepție, cât și motivele obiective, sub rezerva ca această clauză să nu fie abuzivă, în sensul art. 12.

(3) Părțile nu pot conveni cu privire la data emiterii/primirii facturii. Orice clauză prin care se stipulează un termen de emiterie/primire a facturii este lovită de nulitate absolută.

(4) În cazul instituțiilor publice din domeniul sănătății și entităților publice care furnizează servicii medicale de sănătate, termenul legal de plată pentru obligațiile bănești rezultând din contracte încheiate cu profesioniști este de cel mult 60 de zile calendaristice, care se calculează potrivit prevederilor alin. (1).

ART. 7

Termenul contractual de plată

(1) Termenele de plată stabilite în contract pentru executarea obligațiilor autorităților contractante nu pot fi mai mari decât termenele stabilite potrivit art. 6 alin. (1). În mod excepțional, părțile pot stipula un termen de plată de maximum 60 de zile calendaristice, dacă acesta este stabilit expres în contract și în documentația achiziției și este obiectiv justificat, ținând cont de natura sau caracteristicile specifice ale contractului, sub rezerva ca această clauză să nu fie abuzivă, în sensul art. 12.

(2) Dispozițiile art. 5 alin. (2), privitoare la plățile eșalonate, se aplică în mod corespunzător.

ART. 8

Dobânda penalizatoare

(1) În raporturile dintre autoritățile contractante și profesioniști, creanța de plată constând în prețul bunurilor livrate sau tariful serviciilor prestate produce dobânzi penalizatoare dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 3 alin. (1).

(2) Dobânda penalizatoare pentru plata cu întârziere curge de la termenul stipulat în contract sau, în cazul în care nu a fost stipulat în contract, de la expirarea termenelor prevăzute la art. 6 alin. (1), în condițiile dispozițiilor art. 1.535 din Legea nr. 287/2009, republicată, cu modificările ulterioare. Prevederile art. 4 se aplică în mod corespunzător.

CAP. IV

Costurile de recuperare a creanței

ART. 9

Cheltuieli pentru recuperarea creanței

Creditorul poate pretinde daune-interese pentru toate cheltuielile făcute pentru recuperarea creanței, în condițiile neexecutării la timp a obligației de plată de către debitor.

ART. 10

Daune-interese minimale

(1) Fără a aduce atingere drepturilor prevăzute la art. 9, dacă sunt întrunite condițiile întârzierii la plată, creditorul poate pretinde debitorului plata contravalorii în lei la data plății a sumei de 40 euro, reprezentând daune-interese suplimentare minimale.

(2) Obligația de plată a sumei prevăzute la alin. (1) este scadentă de la data la care curge dobânda penalizatoare, potrivit prevederilor art. 3 alin. (2) și (3) sau, după caz, ale art. 8 alin. (2).

(3) Suma prevăzută la alin. (1) este suplimentară cheltuielilor aferente unei eventuale proceduri de executare silită.

ART. 11

Contracte cu avansuri

În cazul acordării de avansuri de către autoritatea contractantă, potrivit legii, prevederile art. 8-10 se aplică pentru diferența dintre obligațiile de plată și avansurile acordate.

CAP. V

Clauze contractuale și practici abuzive

ART. 12

Noțiune

Practica sau clauza contractuală prin care se stabilește în mod vădit inechitabil, în raport cu creditorul, termenul de plată, nivelul dobânzii pentru plata întârziată sau al daunelor-interese suplimentare este considerată abuzivă.

ART. 13

Calificarea clauzelor și a practicilor abuzive

În determinarea caracterului abuziv al unei clauze sau practici, instanța ține cont de toate circumstanțele cauzei, în special de:

- a) abaterile grave de la practicile statornicite între părți sau de la uzanțele conforme ordinii publice sau bunelor moravuri;
- b) nerespectarea principiului bunei-credințe și a principiilor de diligență în executarea obligațiilor;
- c) natura bunurilor sau serviciilor;

d) neprevăderea motivelor obiective de derogare de la termenele de plată sau de la rata dobânzii, potrivit prezentei legi;

e) poziția dominantă a cocontractantului în raport cu o întreprindere mică sau mijlocie.

ART. 14

Clauze calificate de lege ca abuzive

Sunt calificate ca abuzive, nefiind necesară verificarea existenței circumstanțelor prevăzute la art. 13 sau a altor circumstanțe specifice cauzei, clauzele contractuale care:

a) exclud posibilitatea aplicării de dobânzi penalizatoare sau stabilesc dobânzi penalizatoare inferioare dobânzii legale penalizatoare;

b) fixează o obligație de punere în întârziere pentru a opera curgerea dobânzilor;

c) prevăd un termen mai mare de la care creanța produce dobânzi decât cel prevăzut la art. 3 alin. (3) sau, după caz, la art. 6 și art. 7 alin. (1);

d) fixează, în contractele dintre profesioniști și autorități contractante, un termen de plată mai mare decât cel prevăzut la art. 7 alin. (1);

e) elimină posibilitatea plății de daune-interese suplimentare;

f) stabilesc un termen pentru emiterea/primirea facturii.

ART. 15

Sanțiuni

(1) Clauzele abuzive sunt lovite de nulitate absolută.

(2) Răspunderea patrimonială pentru prejudiciile cauzate de clauzele și practicile abuzive este atrasă potrivit prevederilor Legii nr. 287/2009, republicată, cu modificările ulterioare.

CAP. VI

Dispoziții procedurale

ART. 16

Ordonanța de plată

Dacă debitorul întârzie în efectuarea plății, creditorul poate obține un titlu executoriu prin procedura ordonanței de plată, prevăzută de dispozițiile art. 1.013-1.024 din cadrul titlului IX al Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

ART. 17

Tratament egal

Dispozițiile art. 1.013-1.024 din Legea nr. 134/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică, în aceleași condiții, tuturor creditorilor stabiliți în Uniunea Europeană.

CAP. VII

Cadrul organizatoric al organizațiilor neguvernamentale ale profesioniștilor

ART. 18

Rolul organizațiilor patronale

(1) Organizațiile patronale reprezentative, potrivit legii, și membrii acestora veghează la respectarea drepturilor conferite de prezenta lege.

(2) Autoritățile publice colaborează cu organizațiile patronale reprezentative pentru promovarea drepturilor conferite prin prezenta lege.

ART. 19

Drepturi

Organizațiile patronale reprezentative, potrivit legii, au următoarele drepturi:

a) de a fi consultate, cu ocazia elaborării proiectelor de acte normative din domeniul achizițiilor publice și actelor normative ce au ca scop sau efect încurajarea disciplinei contractuale;

b) de a introduce acțiuni în justiție pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale membrilor lor, în special acțiuni în anularea clauzelor abuzive și în constatarea practicilor abuzive;

c) de a informa opinia publică, prin mass-media, cu privire la practicile și clauzele abuzive identificate;

d) de a elabora, singure sau în colaborare cu instituții publice, coduri de promovare a disciplinei contractuale, de dezvoltare a uzanței plății la termen;

e) de a organiza, singure sau în colaborare cu instituții publice, campanii de informare a mediului de afaceri asupra drepturilor și obligațiilor instituite de prezenta lege și cu privire la remediile judiciare pentru protecția drepturilor prevăzute de prezenta lege.

CAP. VIII

Completarea unor acte normative incidente

ART. 20

După alineatul (2) al articolului 3 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607 din 29 august 2011, aprobată prin Legea nr. 43/2012, se introduce un nou alineat, alineatul (2¹), cu următorul cuprins:

"(2¹) În raporturile dintre profesioniști și între aceștia și autoritățile contractante, dobânda legală penalizatoare se stabilește la nivelul ratei dobânzii de referință plus 8 puncte procentuale."

CAP. IX

Dispoziții tranzitorii și finale

ART. 21

Dispozițiile prezentei legi, cu excepția prevederilor art. 15, nu sunt aplicabile obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante înainte de data intrării în vigoare a prezentei legi.

ART. 22

Termenul profesionist prevăzut la art. 3 alin. (2¹) din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011, aprobată prin Legea nr. 43/2012, cu completările aduse prin prezenta lege, va avea sensul prevăzut la art. 2 pct. 2 din prezenta lege.

ART. 23

În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Ministerul Justiției informează Comisia Europeană cu privire la opțiunea României de a face uz de dispozițiile art. 4 alin. (4) lit. b) din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale.

ART. 24

La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

- a) art. 1.017 alin. (2) pct. 1 și 2 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 545 din 3 august 2012, cu modificările și completările ulterioare;
- b) orice alte dispoziții contrare.

*

Prezenta lege transpune Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 48 din 23 februarie 2011.
